

Een tweede manier is ernaar te streven om individueel aan de situatie te ontsnappen door te trachten voor een lid van de dominant door te gaan.

Ten derde is het mogelijk zich in meerdere of mindere mate terug te trekken uit de door hen als vijandig gepercipieerde wereld in een eigen wereldje, naast die van de dominant; een wereld waarin men onder elkaar is, zichzelf kan zijn, uit het oog van de arrogante dominant. Dáár kunnen zij op adem komen. Deze plaatsen worden vaak gezien als "vluchtheuvels" en die functie hebben ze ook vaak, maar ze kunnen gaan functioneren als broedplaatsen voor een manifeste emancipatiebeweging.

5. *wankel evenwicht*

De situatie die in deze notities aan de orde is, wordt gekenmerkt door complementariteit van rolverwachtingen. Deze situatie mag niet zonder meer worden getypeerd als innerlijk stabiel. Veeleer moet gesproken worden van een wankel evenwicht van behoudende en naar verandering strevende krachten. Dit wankel evenwicht kan gemakkelijk verstoord worden door allerlei ontwikkelingen, zoals: een aantasting van de belangen (bijv. onder invloed van industriële ontwikkelingen), het ontstaan van een gunstiger tijdsperspektief (mee tengevolge van het optreden van leiders), het verminderen van het vanzelfsprekende van verschillende aspecten van de situatie (mee mogelijk geworden door het ontstaan van wijkplaatsen waarbinnen men zich kan distantiëren van veel dat voor vanzelfsprekend wordt gehouden), e.d. Daarmee kan een ontwikkeling in gang worden gezet waarin de minoriteit gaat streven naar een verandering van de status-quo.

J. Hendriks

UIT DE GEDACHTENWISSELING (1)

Als uitgangspunt voor de gedachtenwisseling werd de definitie aangenomen dat "emancipatie" is "de beweging van een minoriteit die, vanuit een toestand gekenmerkt door discriminatie op grond van irrelevante factoren, streeft naar erkenning van haar gelijkwaardigheid en naar gelijke behandeling".

Vroeger werd het begrip anders gebruikt. Zoals veel in de geschiedenis, is ook het begrip "emancipatie" aan evolutie onderworpen geweest en veranderd van betekenis⁴. Zie sub voce de Encyclope-

4. Boogman-Tamse, *Emancipatie*, 1 - 41.